

el 1633 Bartomeu Llull erigí el col·legi de la Sapiència per promoure el lul·lisme, a través de becar estudiants pobres.

El segon treball du a terme una anàlisi semblant en relació amb els graus de Teologia escotista cursats en la mateixa institució. El període comprèn de bell nou des del començament de les col·lacions dels graus de Teologia (1692) fins que el Pla Calomarde canvià el pla d'estudis (1823).

L'estudi permet escatir l'escotisme i el pensament franciscà durant aquests anys a Mallorca. En aquest sentit, hem de destacar un seguit de franciscans dels segles XVIII-XIX. Així mateix, cal remarcar una procedència geogràfica i una extracció social dels estudiants molt semblants als del treball anterior.

Com a conclusió general relativa a ambdós treballs hem de valorar l'aportació que suposa la coneixença de tots aquests aspectes a l'hora de saber començar a tenir una certa informació sobre totes dues facultats, a través d'una feina de recerca documental seriosa i ben elaborada.

Gabriel Ensenyat

32) Demontis, «*Quomodo Terra Sancta recuperari potest*. Fidenzio da Padova, Raimondo Lullo e il "superamento" della crociata»

L'autor presenta el contingut del *Liber recuperationis Terrae Sanctae* que el vicari provincial dels Frares Menors de Terra Santa, Fidenzio de Padova, redactà poc abans de la caiguda de Sant Joan d'Acre l'any 1291, per tal de comparar-lo amb el *Liber de passagio* de Ramon Llull de 1292.

En el seu exercici de comparació, Demontis identifica diversos punts de convergència entre ambdós autors, com ara la unificació de les ordres militars o el paper clau de la flota naval per tal d'imposar un embargament. Amb tot, també assenyala diferències fonamentals que es manifesten sobre tot en els diferents objectius dels dos plans estratègics de recuperació de Terra Santa: la creació d'una societat cristiana modèlica a Terra Santa, per part de Fidenzio, i la missió dels musulmans, per part de Llull. Basant-se sobre les coincidències d'ambdós autors, juntament amb el fet que Ramon Llull era proper als francis-

cans, Demontis conclou que «è plausible» que Llull tingués accés al tractat de Fidenzio en algun monestir franciscà de Roma, i s'hi hagués inspirat (p. 560).

Si bé sembla raonable acceptar aquesta possibilitat, no entenem com Demontis passa d'aquest punt de vista a afirmar, poques línies més tard, «un'indubbia influenza» de Fidenzio sobre Llull. Al nostre parer, una afirmació tan rotunda hauria de descansar sobre un estudi no només doctrinal, sinó també filològic d'ambdós textos i, sobre tot, de la difusió contemporània de l'obra de Fidenzio que, avui, es conserva només en un sol manuscrit.

A. Fidora

33) Díaz Marcilla, «La influencia de Ramon Llull en el entorno del *Cancionero* de Juan Alfonso de Baena»

Com és sabut, el *Cancionero* recopilat per Juan Alfonso de Baena a finals del segle XIV i no més enllà dels anys 20-30 del segle XV té algunes traces que el poden lligar a la recepció de l'obra de Ramon Llull en terres peninsulars hispàniques. De fet, ja s'havia donat notícia anteriorment que el mateix Juan Alfonso de Baena, l'any 1417, hauria copiat (o traduït) alguns títols clarament atribuïbles a la factura del Doctor Il·luminat. Díaz Marcilla revisa un conjunt de dades per intentar determinar fins a quin punt influeix l'obra de Llull en la constitució del cançoner. Així, distingeix dos grans grups: d'una banda, a) el dels poetes «claramente lulistas» i, de l'altra, b) el dels poetes «cuyo interés por las obras y pensamiento de Ramon Llull es más circunstancial, menos evidente y no totalmente concluyente». En el primer grup, els de la influència evident, hi inclou Juan Alfonso de Baena: se'n fa el perfil biogràfic i es fa especial esment a la circumstància documentalment constatada que va obtenir, el desembre de 1417 i del prior de Sant Jeroni de Valparaíso, uns llibres lul·lians per «trasladar». Segons l'investigador, això basta per demostrar que Juan Alfonso de Baena estava capacitat per dur a terme tasques editorials. Amb aquest aspecte, justificaria la inclusió del recopilador al grup dels lul·listes evidents. L'altre membre d'aquest grup és Fernando Manuel de Lando, el lul·lisme del qual «salta a la vista a través de sus discursos poéticos» segons l'autor i que s'estudia posteriorment.